

Cronica Internă

— După răscoale —

În vremea răscoalelor, fie din mai puțin nobilul instinct de conservare individuală, fie din sentimentul nobil de conservare națională, chiar categoriile sociale ale căror interese economice sînt adesea antagonice cu ale țărănimii, *recunoșteau* mizeria clasei țărănești, prevedeau și aprobau reforme economice, ba, unii reprezentanți ai acelor categorii sociale se pronunțau și pentru lărgirea dreptului de vot al țărănimii. (Toate acestea s'au întîmplat la *prima* ședință a Societății Agrare, de după răscoale, cînd încă ele nu se isprăviseră).

Iar partidele politice au făcut chiar un „pact“, dînd acea privesiște de solidaritate națională, care a stors unora lacrimi de duioșie.

Dar răscoalele au fost reprimite de către guvern cu o strășnicie justificată numai prin sincera sa hotărîre de a aduce imediat apoi reforme, și prin siguranța ce avea în îndeplinirea lor, căci celelalte partide făcuseră doar faimosul „pact“.—Și atunci, adică *apoi*, după reprimare „pactul“ începu să se tot slăbească, iar acei care *recunoșteau*, *prevedeau* și *aprobau* reformele, începură să ia o atitudine, care nu promitea nimic bun pentru reformele cu o săplămîină mai înaintea *aprobate*. Iar un „mare proprietar“, în aceeași Societate, unde răsunaseră mai înaintea cuvinte de împăciuire și de bunătate, făcu constatarea că „în țara aceasta toată solicițudinea e numai pentru țărănime!“... Fericita țărănime!...

Așa dar, proprietarii noștri s'au grăbit să dea viștig de cauză parțianilor unor anumite doctrine în sociologie: dacă glasul conștiinței *naționale* și sentimentul solidarității *naționale* acoperiseră, pentru o clipă, glasul conștiinței de *clasă* și sentimentul solidarității de *clasă*,—acestea din urmă răpede își luară revanșa.... Iar această revanșă se traduse prin *fuziunea* tuturor intereselor de clasă, recunoscute de unia francamente, mascate de alții—oamenii politici!—prin „interesele țării.“ „Totul pentru țară, nimic pentru noi!“...?

Sînt unia pe care îi bucură această *clarificare* a intereselor de clasă. Aceșli „sociologi“ doresc două clase cu interese tranșante, care să lupte

pentru interesele lor de clasă, pentrucă... pentrucă așa e în Apus... Ah! această teorie nu ni se potrivește nouă, din multe pricini. Și, mai întâiu: În „Europa“, clasele de jos, care au de revendicat îmbunătățiri, sint *conștiente* și se pot deci organiza. Se poate închipui așa ceva despre țărănimea noastră, încă pentru multă vreme? De sigur că nu. Și atunci, cum rămîne situația? O clasă puternică, conștientă, avînd puterea politică, *în luptă* (!) cu o clasă inconștientă, fără putere politică, cu nepuțință a se organiza! Ce fel de *luptă*, cînd deoparte e toată puterea, de altă parte nici o posibilitate de rezistență? Căci singura rezistență a țărănimii, răscoala, îi e dăunătoare și ei și patriei!... Dar chiar să fie conștientă și organizată țărănimea, ne-am putea noi permite să facem ce fac alte țări, noi atît de mici față cu vecini atît de mari? Noi care trebuie să fim o națiune solidară, un singur corp, față cu puterea și poftele mari ale vecinilor? Germania se poate împărși în *clase* antagonice în stare de luptă, căci existența ei ca țară nu poate fi primejduită. Dar noi? Și mai ales că, de fapt, ne putînd fi țărănimea o clasă organizată și conștientă,—în fața „luptei“ clasei de sus, ea nu poate răspunde decît cu răscoale, cu *răscoala* care, dacă ar dura cîteva luni, ar pune existența țării în primejdie?

Și atunci nu *luptă de clase*, ci *concesii* din partea claselor de sus,—iată soluția! Noi nu ne putem permite a fi *numai* liberali, ori conservatori, a ne gîndi *numai* la interesele noastre de clasă, ca în țările mari. Noi, mai presus de toate, în însuși interesul nostru egoist (dacă voiți)—neputînd trăi fericiți decît în țara *noastră*—noi trebuie să punem mai presus interesele patriei.—Să fim democrați, dacă este nevoie de acest cuvînt, pentrucă trebuie să fim naționaliști. Chiar dacă n'am avea simpatie pentru țărănime, trebuie să lucrăm pentru binele ei, căci, prin aceasta, lucrăm pentru binele și *conservarea* patriei.

Și nu numai pentru patrie, ci și pentru întregul *Romînim*, căci noi sîntem centrul și inima Romînismului,—ori, ar trebui să fim. Ce răspundere avem față cu ființa mare și eternă a Romînismului, să pricepem din strigătele ce ni le-au trînis frații de peste hotare. În toate ziarele lor, ei ne-au implorat să ne fie milă de țărănime, de *poporul romînesc!* Și un bărbat al lor ca d. Parteniu Cosma, un conducător, directorul celei mai mari bănci romînești de peste munți, și un „conservator“ acolo, a făcut, plin de durere, procesul năvingiei noastre și, acest oim reprezentativ al Romînilor de peste munți, ne-a chemat la sentimente mai bune... Și e dureros pentru acei Romîni să constate că, în Romînia liberă, chiar dacă reformele anunțate (reforme „socialiste“!) s'ar îndeplini, starea țaranului tot nu va fi așa de bună ca cea a țărănimii ardelenice în urma reformelor acordate de Unguri!!

Dar la noi se face... „luptă de clase“, brutală, se tinde a se exaspera această luptă! Fie, spre nenorocirea acestei țări, acestui neam!

Însă avem o durere, o ultimă și supremă durere: Intelectualii noș-

tri! Mare parte din ei stau în nepăsare, o mai mare parte s'a alipit și rămîne alipită de aceia care pun chestia pe tărîmul luptei de clase, în favoarea unei clase, care nu este clasa lor, a intelectualilor, și împotriva unei clase, care, adesea, e clasa lor proprie și care, în ori ce caz, e aproape însaș nația întreagă!

Acești intelectuali servesc interese străine și de ale lor și, mai cu samă, străine și protivnice intereselor superioare și eterne ale poporului român din toate unghiurile Daciei!

Și ne vine—erte-ni-se acest păcat—un gînd de descurajare: Dacă acei care gîndesc, în țara aceasta, nu pot cugeta clar în momentele acestea supreme, dacă simțirea lor nu-i duce acolo unde e menirea lor,—atunci nu cumva acesta e un semn că acest popor nu este un popor viabil, că istoria l'a condamnat, punindu-i pe frunte pecetea morții?

V. R.

